

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מג.

עין משפט נר מצוה

א ב מיי פטיז מהל
 סנהדרין הילא סמנ
 עין קב:
 ד ג מיי פטיז מלמסת
 סנהדרין הלכא ג סמנ
 עין זס:
 ה ד מיי עס הלכא ג סמנ
 עס:
 ו ה מיי עס הלכא ג:
 ז ח מיי עס פיי הלכי:
 ח ח מיי עס הלכא ד:
 ט י ד כ ל מ מיי עס
 פיי הילא סמנ עס:

מסורת הש"ס

(א) נקמת מה. ע"ש סוטה
 כג: ע"פ] (ב) נתיב ס"א,
 (ג) נתיב ס"א. ע"ש ורוממו
 ב"רם לר]. (ד) ע"ש מוספת
 סוטה ח: ד"ה וחס"כ],
 (ה) נמשות פ"ב]. (ו) נבי
 קלד: (ז) ישל לר.
 (ח) מוספ פ"ע]. ט) וינמ
 פה: (י) מכלן עד סוף
 העמוד השמט ע"י
 המורה ווסק כלן ע"פ
 וינלחה ר"פ וס"א,
 (ט) נבס"א נוסף: טעלר],
 (י) ויקבל דו], (יא) נשמת
 יט], (יב) נקמת מה].
 (יג) ל"ה וימקמת שתי,
 (ט) מכלן עד סוף העמוד
 השמט ע"י המורה ווסק
 כלן מס"א.

תורה אור השלם

1. וידבר משה אל בני ישראל ויצאיתו את המקל אל מחנה בני ישראל וירגמו אתו ויבני ישראל עשה כאשר צוה ה' את משה:
 ויקרא כך בד
2. ויאמר ה' אל משה מות יומת האיש רגום אתו באבנים כל הנהגה מחוץ למחנה:
 במדבר טו לה
3. והוצא את המקל אל מחוץ למחנה וסמכו כל השבטים את ידיהם על ראשו וירגמו אתו כל הנהגה:
 ויקרא כך בד
4. ונעשו ישראל ככל אשר צוה ה' את משה ויבני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה:
 דברים יג ט
5. דברים יג ט
6. תהלים מב ג
7. תהלים מא ו
8. שמות כג ו
9. תהלים יח
10. ישעיה יא א
11. ישעיה יד יט,
12. שמואל ד כב
13. שמואל ד כג
14. תהלים ק א
15. תהלים כג כ

הגהות הב"ח

(א) גמ' ההוא מיבעי ליה לסמיכי ודחיינו ללילי ותיבת ותיבת ותיבת ותיבת (ב) עס לא ויזה לא לא זיכה פטיסא:

מוסף רש"י

מנפח רב ששת בידיה. דרך שחוק כלסס שמנפח קס מתמת דיו ומשליכו לאתו, כלומר סוה הרחוק שחך כן אכב ששמונו (ורש"י ב"ב מד:). רואין אותו. לענין המנין (לשרי) (ד). דמסרינו ליה יוגא דרבנן. שמונן אותו עד בית הסקילה וסא אמר על נלממ וזכר על נעמי ישמעל חל אס יש מנפח בדבריו אס לאו (וימא פה).

וזני ישראל עשו. זההוא קרא כתיב והרי כלל את הכל למה לי ויזילו שמע מינה למניינא: **אלא מעסה.** דלרשע ויזילו דרש נמי וירגמו כו'. **כלל כסופו.** ערוס ואע"ג דגני ווואה כתיב ורגמו אותו דש"מ כלל כסופו אייתי דכתיב צבן לרשע כתיב נמי אותו. זמקלל כתיב צבן זמקוסש כתיב ונמדבר טו] **אבנים:** **והא הוה פנא.** דלעיל [מב:]: **נאמר קאמר.** מנורה שזר דפרסי יליף לה והוהי אמת רב פפא לאפילווגי עליה דתנא: **והי קאמר.** תנא דבדייתא אילו לא נאמר כו' כלומר הא דיליף לה מנורה שזר לאו דוקא אלא הכי קאמר חי נמי לא הוה נפיק ממשעותא דקרא אחתי לא הוה יכלנא למימר חוץ למנה אמת דמייתינא שלם מנחוט מנורה שזר דפרסי והשתא אפילו גזירה שזר לא נרקי: **וואל.** גרידא משמע הוילאו ממקומך וכי הדך כתיב מחוץ למנה לאפוקי ממנה ישראל קאמר: **הווא.** וזני ישראל: **מעני** ליה. לסמיכה ולדחיייה דכתיבי צוואה ולא מיפרשי צעשייה הדך סייס קרא וזני ישראל עשו חף סמיכה ודחיייה. סמיכה וסמכו כל השומעיו דחיייה לאו הכא כתיב אלא מסיני ירה ירה"מ מכלן שאלח מן העדים נל ודוחו ומפילו מנובה בית הסקילה לרחק דבית הסקילה גבוה שמי קומות: **לדידך.** דלרשע ווואה צלפי נפשיה ואל מחוץ למנה צלפי נפשה כל הלאות דפרסי השטרפיס מלי לרשע זהו: **עסטרף ועסוסק.** נאלס: **מהו.** מי אמר חי לא אישתתק הוה ממס דבדרי ונריך לסמוך את הדין ולהציל דינין אחרים: **מנפח רב שפס צדיה.** כלומר רוח הוא זה שאמרת כיון שנשתתק מה ועולא ליה להכי אחית למימס אחי כלח כסוף בהעלם נמי אינא ככל היוולאן ליהרג שמא יש אחד כסוף העולם שדע לו זכות: **ופרכינן מי דמי הסס לא אמר הכא אמר: שזיכה.** שהוילא בדבריו וטעמו לאור: **סיבעי נל.** מי אמר זיכה דוקא או דילמא ר' יוסי אורחא דמילתא קאמר שאין דרך לתלמיד לומר י ל ללמד זכות ומשתתק וכן מיתס דמסתמא מיד אומר ראותיו ומיכו היכא דאימנו אימא דסבירא ליה נמי הכי: **והפי אפעס ראשונה ושניה.** נמי קאמר וכלל שיש ממס בדבריו ולי ליכא ממס לא מהדרינא: **מנא ידעין.** אס יש ממס או לאו וכי שזומס תלמידים צעינן סיהו סוקלין: **דמסרינן ליה.** מפעס שניה ואילך שני תלמידי חכמים יליף עמו: **מעיקרא.** צתחלת הליכסם ולא יחזירוהו אפילו פעס ראשונה אא"כ יש ממס בדבריו: **ורכיך למימר.** נמי שעבר עזירה פלונית ציוס פלוני ובשעה פלונית: **לפנוי חין.** דמשמע צהליכמו: **מעיקרא נל.** ארבעים יוס קודס: (ט) **יכדנן ותי.** רוצח הוא נקי זה ורחוי ליהרג נקי. צמסמריס. ותפוסה בעלמא הוה מפני האומות שקרוצ למלכות היה והיו רכייס להשיז על כל ראות של הכל שלהס: **וזכר סודה יכדננני.** מי סיהרוג מודה יכדננני: **וזכר**

לא נייתי אחריני. והא לכתיב (בבבס יז) יד העדים תהיה צו דראשונה וגו' ה"א להני מיני היכא לתוסה האבן קיימת אלל אס נאצדה או נפלה לים ה"א דלל נייתי אחריני:

פשיטא אחד אבן. הא דלל חשינ פתילה שנכרף צה משוס דלכרייתא דלקמן (דף מה): דקתי טולן נקבדים עמו קלי וחסס לא שייך למייתי פתילה שמרקה לתוך פיו: **לכ**

שהו עכשו שנאמר קרא גזירה שזר לא צריך רב אשי אמר משה היכא הוה יתיב במחנה לוייה ואמר ליה רחמנא ¹ הוצא את המקלל חוץ למחנה לוייה אל מחוץ למחנה חוץ למחנה ישראל ויוציאו את המקלל לעשייה עשייה בהדיא כתיב בהו ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה והוא מיבעי ליה ² חד לסמיכה וחד לדחיייה אמרו ליה רבנן ליה רבנן אשי לדידך כל הני הוציא דכתיבי בפרים הנשרפים מאי דרשת בהו קשיא: אחד עומד כו': אמר רב הונא פשיטא לי ³ אחד אבן שנסקל בה ואחד עין שנתלה בו ואחד סייף שנהרג בו ואחד סודר שנתק בו כולן ⁴ משל צבור מ"ט דמדידה לא אמרינן ליה זיל וליתייה וליקטול נפשיה בעי רב הונא סודר שזנפיין בו וסוס שרץ ומעמידן משל מי הוא כיון דהצלה דידיה מדידה הוה או דילמא כיון דבי דינא מחייבין למעבד בה הצלה מדידהו ותו הא דאמר ר' חייא בר רב אשי אמר רב חסדא ⁵ דהיוציא איהרג משקין אותו קורטש אל לבונה בכוס של יין כדי שתטרף דעתו שנאמר ⁶ תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ותניא נשים יקרות שבירושלים היו מתנדבות ומביאות אותן לא התנדבו נשים יקרות משל מי הוא ודאי מסתברא ⁷ יושל צבור כיון דכתיב תנו מדידהו בעא מיניה רב אחא בר הונא מרב ששת אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות ונשתתק מהו ⁸ מנפח רב ששת בידיה שנתתק אפילו אחד בסוף העולם נמי תתם לא קאמר הכא קאמר מאי תא שמע דאמר רבי יוסי בר חנינא ⁹ אחד מן התלמידים שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו זיכה אין לו זיכה ¹⁰ זיכה ה"א זיכה פשיטא לי אמר תיבעי לך: אפילו הוא כו': ואפילו פעם ראשונה ושניה והתניא ¹¹ פעם ראשונה ושניה בין שיש ממס בדבריו בין שאין ממס בדבריו מחזורין אותו וכאן ואילך אם יש ממס בדבריו מחזורין אותו אין ממס בדבריו אין מחזורין אותו אמר רב פפא הרגומה מפעם שניה ואילך מנא ידעי ¹² אמר אביי דמסרינן ליה זוגא דרבנן אי איכא ממס בדבריו אין אי לא לא ולימסר ליה מעיקרא אגב דבעית לא מצוי אמר כל מאי דאית ליה: **בתנאי** מצאו לו זכות פטורוה ואם לאו יצא ליסקל ויכרוו יוצא לפניו איש פלוני בן פלוני יוצא ליסקל על שעבר עזירה פלונית ופלוני ופלוני עדיו כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו: **נמי** אמר אביי ¹³ וצריך למימר ביום פלוני ובשעה פלונית ובמקום פלוני דילמא איכא דירעי אותו ומזים להו: וכרוו יוצא לפניו: לפניו אין מעיקרא לא: ¹⁴ והתניא בערב הפסח תלאוהו לישו ¹⁵ והכרוו יוצא לפניו מ' יום קודם שהוא יוצא ליסקל על שכישף והסית והדיח את ישראל כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו ולא מצאו לו זכות ותלאוהו בערב פסח אמר עולא ותסברא בר הפוכי זכות הוא מסיית הוא ורחמנא אמר ¹⁶ לא תחמול ולא תכסה עליו אלא שאני ישו ¹⁷ דקרוב למלכות הוה: ת"ר חמשה תלמידים היו לו לישו ¹⁸ מתאי נקאי ובוני ותודה אתויהו למתי אמר להו מתי יהרג הכתיב ¹⁹ מתי אבוא ואראה פני אלוהים אמרו לו אין מתי יהרג דכתיב ²⁰ מתי ימות ואבד שמו אתויהו לנקאי אמר להו נקאי יהרג ²¹ הכתיב ונקי וצדיק אל תהרוג אמרו לו אין נקאי יהרג במסתרים יהרג נקי אתויהו לצר אמר להו נצר יהרג ²² והכתיב ונצר משרשיו יפרה אמרו ליה אין נצר יהרג דכתיב ²³ והנצח אבוי אתויהו לבוני אמר להו בוני יהרג ²⁴ הכתיב בני בכורי ישראל אמרו ליה אין בוני יהרג ²⁵ הכתיב הנה אנכי הורג את כבודך אתויהו לחות אמר להו תודה יהרג ²⁶ הכתיב מזמור לתודה אמרו ליה אין תודה יהרג ²⁷ הכתיב זוכה תודה יכדננני: **אריב"ל**

רבינו חננאל

פשוטה היא רב אשי אמר משה רבינו היכן הוה יתיב במחנה לוייה ואמר הוצא את המקלל חוץ למחנה לוייה. אל מחוץ למחנה ישראל ויוציאו את המקלל לעשייה עשייה בהדיא כתיב בהו ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה והוא מיבעי ליה ² חד לסמיכה וחד לדחיייה אמרו ליה רבנן ליה רבנן אשי לדידך כל הני הוציא דכתיבי בפרים הנשרפים מאי דרשת בהו קשיא: אחד עומד כו': אמר רב הונא פשיטא לי ³ אחד אבן שנסקל בה ואחד עין שנתלה בו ואחד סייף שנהרג בו ואחד סודר שנתק בו כולן ⁴ משל צבור מ"ט דמדידה לא אמרינן ליה זיל וליתייה וליקטול נפשיה בעי רב הונא סודר שזנפיין בו וסוס שרץ ומעמידן משל מי הוא כיון דהצלה דידיה מדידה הוה או דילמא כיון דבי דינא מחייבין למעבד בה הצלה מדידהו ותו הא דאמר ר' חייא בר רב אשי אמר רב חסדא ⁵ דהיוציא איהרג משקין אותו קורטש אל לבונה בכוס של יין כדי שתטרף דעתו שנאמר ⁶ תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ותניא נשים יקרות שבירושלים היו מתנדבות ומביאות אותן לא התנדבו נשים יקרות משל מי הוא ודאי מסתברא ⁷ יושל צבור כיון דכתיב תנו מדידהו בעא מיניה רב אחא בר הונא מרב ששת אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות ונשתתק מהו ⁸ מנפח רב ששת בידיה שנתתק אפילו אחד בסוף העולם נמי תתם לא קאמר הכא קאמר מאי תא שמע דאמר רבי יוסי בר חנינא ⁹ אחד מן התלמידים שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו זיכה אין לו זיכה ¹⁰ זיכה ה"א זיכה פשיטא לי אמר תיבעי לך: אפילו הוא כו': ואפילו פעם ראשונה ושניה והתניא ¹¹ פעם ראשונה ושניה בין שיש ממס בדבריו בין שאין ממס בדבריו מחזורין אותו וכאן ואילך אם יש ממס בדבריו מחזורין אותו אין ממס בדבריו אין מחזורין אותו אמר רב פפא הרגומה מפעם שניה ואילך מנא ידעי ¹² אמר אביי דמסרינן ליה זוגא דרבנן אי איכא ממס בדבריו אין אי לא לא ולימסר ליה מעיקרא אגב דבעית לא מצוי אמר כל מאי דאית ליה: **בתנאי** מצאו לו זכות פטורוה ואם לאו יצא ליסקל ויכרוו יוצא לפניו איש פלוני בן פלוני יוצא ליסקל על שעבר עזירה פלונית ופלוני ופלוני עדיו כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו: **נמי** אמר אביי ¹³ וצריך למימר ביום פלוני ובשעה פלונית ובמקום פלוני דילמא איכא דירעי אותו ומזים להו: וכרוו יוצא לפניו: לפניו אין מעיקרא לא: ¹⁴ והתניא בערב הפסח תלאוהו לישו ¹⁵ והכרוו יוצא לפניו מ' יום קודם שהוא יוצא ליסקל על שכישף והסית והדיח את ישראל כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו ולא מצאו לו זכות ותלאוהו בערב פסח אמר עולא ותסברא בר הפוכי זכות הוא מסיית הוא ורחמנא אמר ¹⁶ לא תחמול ולא תכסה עליו אלא שאני ישו ¹⁷ דקרוב למלכות הוה: ת"ר חמשה תלמידים היו לו לישו ¹⁸ מתאי נקאי ובוני ותודה אתויהו למתי אמר להו מתי יהרג הכתיב ¹⁹ מתי אבוא ואראה פני אלוהים אמרו לו אין מתי יהרג דכתיב ²⁰ מתי ימות ואבד שמו אתויהו לנקאי אמר להו נקאי יהרג ²¹ הכתיב ונקי וצדיק אל תהרוג אמרו לו אין נקאי יהרג במסתרים יהרג נקי אתויהו לצר אמר להו נצר יהרג ²² והכתיב ונצר משרשיו יפרה אמרו ליה אין נצר יהרג דכתיב ²³ והנצח אבוי אתויהו לבוני אמר להו בוני יהרג ²⁴ הכתיב בני בכורי ישראל אמרו ליה אין בוני יהרג ²⁵ הכתיב הנה אנכי הורג את כבודך אתויהו לחות אמר להו תודה יהרג ²⁶ הכתיב מזמור לתודה אמרו ליה אין תודה יהרג ²⁷ הכתיב זוכה תודה יכדננני: **אריב"ל**

(א) נאלח דסגר דבדרי כעין ויל' זני ויאלח עשו נאכר נוס' א' תל משס ג"כ לעשייה וחד למסיכי כו']
 (ב) צולננת רב כסירל גולון
 ד"ה ונפס פטיס חיתוספא
 הולאה וכו' ומאלס י"א חוה סיה
 אהר מרננן סכורלי אכר
 מוסף דבני ננמי: